

**Kiek mien
Kunstwaark!**

Bij de buren naar binnen gluren: we doen het allemaal graag. Boeskoolnijs gaat nog één stap verder. We willen weten wat er bij u boven de bank hangt. Graag luisteren we naar uw verhaal over het werk dat u bekoort, ontroert en/of troost. Marianne van Dijk vertelt met haar tienjarige dochter Rosa over het schilderij dat ze van haar vader kreeg: de voormalige chieft van het dorp Effutu in Ghana.

TEKST
Linda Noordhuis

FOTOGRAFIE
Klaas Huizenga

BONSO REBA: de dikke vis komt eraan

*Marianne van Dijk put
hoop uit het schilderij dat
ze van haar vader kreeg.*

Rosa doet snel haar ketting om met de tand van een zwarte panter. Zo kan ze in stijl het Afrikaanse schilderij laten zien dat Marianne van haar vader kreeg. Ze brengt een Skype-verbinding tot stand met opa in zijn doorzonwoning in Vinkeveen. Het schilderij staat voor haar voor avontuur en het bijzondere verhaal van haar opa. Contact via de iPad: 'Dag oma Greetje en opa Pieter!'

Mijn (o)pa: chieft van een dorp in Ghana

Pieter R. van Dijk vertelt dat hij voor zijn werk voor distillateur Bols honderd keer naar Afrika ging en veertig landen bezocht. De plaatselijke bevolking van de westkust van Afrika gebruikte de jenever als plengoffer: om de goden gunstig te stemmen goten ze drank uit over de grond. Soms namen ze een slokje, allemaal uit hetzelfde glas. Dit ging zo bij huwelijken, geboortes, begrafenissen en verjaardagen. Ook kwam het voor dat iemand als vonnis zijn boete in flessen schnaps moest betalen.

Voor de promotie van de schnaps ging Van Dijk naar de Afrikaanse chiefs, de stamhoofden. Onder de indruk van zijn kennis van Ghana wilden ze hem ook tot chieft installeren. Bij de inhuldigingsceremonie werd een mes door de keel van een geit gehaald. "Ach het arme beest", roept oma. Het geitenbloed werd uitgewreven over de voeten van Van Dijk, alias Nana Kodwo Boakyir II, Nkosuohene van Oguua-Effutu. Hij zette een fonds op om geld in te zamelen voor betonnen elektriciteitspalen en het liefst een school en een ziekenhuis.

'Het is heel
krachtig. Er staan
vele strepen en
elke streep is raak'

Betalen met blauwe bestelbus

In Accra – de hoofdstad van Ghana – bekeek Van Dijk een expositie in het Golden Tulip hotel. Hier hing het schilderij met het bootje dat nu bij Marianne en Rosa boven de bank hangt. De hotelmedewerkers lieten de schilder Nii T Mills komen. De kunstenaar wist wat hij wilde: een bestelbus in ruil voor vier schilderijen. (O)pa Pieter regelde een blauwe bestelbus van het merk Renault. De schilder was ontroerd. Hier kon hij geld mee verdienen door mensen te vervoeren van het dorp naar de stad. De hele community inclusief de kippen en de geiten zat bij hem op de houten banken, de vloer en bovenop het dak van de bus.

Marianne deelt haar vaders respect voor andere culturen; interesse in andere gebruiken, normen, waarden en symbolen. Kritisch zijn en doorvragen. Zeggen wat je doet en doen wat je zegt: 'walk your talk'.

Ze was getuige van de installatie van haar vader waarbij naast het geitenbloed de drank rijklijk vloeide en met antieke musketten in de lucht werd geschoten: één keer opzij in plaats van omhoog schieten en er waren doden gevallen. Het rauwe en authentieke Afrika intrigeerde haar, maar ze was er ook op haar hoede: niet besmet met het 'afrikanisme' van haar vader. Ze maakte zich zorgen over wat de Paramount Chief en het dorp van haar vader wilden. Hij wilde helpen maar veel mensen waren uit op persoonlijk gewin. Nu de kunstenaar zijn eigen auto had, wilde de lokale chieft er bijvoor-

beeld ook eentje.

Uiteindelijk heeft Van Dijk toestemming gekregen van de Queen Mother om af te treden. Hij moest hiervoor naast zijn traditionele slippers met blote voeten op de grond gaan staan en op de grond slaan.

Michiel de Ruijter

Op het schilderij zien we een bootje dat gemaakt is van een uitgeholde boomstam. Zo'n bootje brengen de Ghanezen met z'n allen naar de zee. Vervolgens peddelen ze weg. De grootsten hebben twintig man aan boord. "De Nederlandse vloot is in Elmina in Ghana geweest. Michiel de Ruijter heeft nog in deze boten gevaren", vertelt Van Dijk.

Op de zijkant van de boot staan de kleuren van de vlag van Ghana. Rood vertegenwoordigt het bloed van degenen die voor de onafhankelijkheid zijn gestorven. De geel-gouden kleur staat voor de rijkdom aan grondstoffen. De benaming Goudkust, zoals het belangrijkste deel van Ghana onder Brits bestuur heette, wijst daar ook op. Groen symboliseert de wouden en vruchtbare akkers van het land. De onderkant is zwart als de vijfpuntige ster uit de vlag die de Afrikaanse vrijheid symboliseert.

De kunstenaar zette het werk trefzeker in elkaar door de olieverf met een paletmes streepsgewijs aan te brengen als een soort Afrikaanse Van Gogh met af en toe de rechtlijnigheid van Mondriaan. Het kleurgebruik is expressionistisch maar de strepen zijn niet zo energetisch en trillend als die van Van Gogh. De strakke strepen op het schip doen denken aan De Stijl en de lijnen met plakband en olieverf op het schilderij Victory Boogie Woogie. Mondriaan maakte dat in New York, geïnspireerd door het dynamische tempo van de stad en de jazzmuziek. Marianne: "Het is heel krachtig. Er staan vele strepen en elke streep is raak."

Veranderkracht

Marianne houdt van zeilen en vindt de beweging van de wind mooi. "De schilder heeft het schilderij 'hoop' genoemd en hij heeft wind geschilderd. Er zijn orkanen en er zijn ook vogels die op de wind vliegen over oceanen. Zij nemen de zaadjes mee. De pinksterbloemen in mijn tuin staan nu in bloei. Geen idee waar ze vandaan zijn komen waaien maar ik vind het leuk." Op de zijkant van het bootje staat: BONSO REBA. Dat betekent volgens haar 'The big fish is coming!'. Iedere visser is op zoek naar deze grote vis. Deze zorgt voor inkomen en dus voor eten. Net als de vissers heeft Marianne de hoop en het geloof dat 'de grote vis' komt, mits ze de boel in beweging houdt met veranderkracht. Die toonde ze in haar keuzes op werkgebied en in haar privéleven.

Nadat ze met succes haar rechtenstudie afgerond had, ging ze aan het werk als gerechtssecretaris. Daarbij was ze vooral in haar hoofd bezig. Ze zocht meer balans en wilde ook met haar handen en gevoel werken. Ze dacht terug aan wat ze leuk vond als kind:

kleuren, schrijven, schilderen, buiten zijn met dieren. Als ze een zieke hond oppakte dan liep het dier daarna een stuk viever.

Ze vroeg informatie aan over massagecursussen en was niet geraakt door de meest glossy brochures maar door het frommeligste foldertje van een Japanse shiatsu-leraar. Het was heilzaam om hem met zoveel aandacht en compassie aan het werk te zien.

Als haar collega's van de Amsterdamse Zuid-as op vrijdagmiddag gingen borrelen en sushi eten, ging ze huiswaarts. Geen sushi maar shiatsu. Na vier jaar opleiding leerde ze de meridianen voelen en kon ze mensen helpen hun blokkades los te laten en de energie weer te laten stromen.

Op haar veertigste had Marianne alles voor elkaar: een nieuwe baan bij het kantongerecht, een koophuis in Amsterdam en het shiatsu-diploma. Ze dacht: yes, dit is de 'big fish'!

Op dat moment diende een klein kerkvisje zich aan: Rosa Maria Kamstra. Marianne ging het avontuur aan en koos voor Egbert en Rosa. Ze zegde haar baan in Amsterdam op, trouwde en ging in Zuidwolde wonen.

"Ik wist niet dat ik zo kon overstromen van liefde voor een wurmpje. De tranen van ontroering liepen over mijn wangen toen mijn baby in plaats van achteruit vooruit ging kruipen."

"Nu vraag je me of zij de big fish is? Ja, het leven hier in Zuidwolde, het huis, de tuin, Rosa. Mijn werk bij Lentis, RUG en thuis. Het vertrouwen dat cliënten hebben en dat ze met een goed gevoel vertrekken. Dat Egbert is weggegaan was moeilijk maar we zijn allebei gelukkiger geworden. Rosa heeft het beste van Egbert en mij."

Rosa Maria

Rosa komt schreeuwend van buiten gehold: "Een vogel is gepakt maar hij leeft nog!" Marianne snelt naar buiten, pakt de jonge spreek. Het vogeltje heft zijn kopje een beetje op. Zijn pootje ligt wat raar. Marianne vindt het vreselijk en zegt dat zijn hoop vervlogen is. "Ik voelde de hele tijd zijn hartje maar nu niet meer."

Voortvarend staat Rosa met een schep in haar hand. "Waar begraven we hem? Bij de kip, de goudvis of de poes?" Dit is binnen een mum van tijd gepiept en na gedane arbeid is het lekker uitrusten in de hangmat. Met uitzicht op insecten en planten.

Rosa: "In de lente gaan veel dieren dood maar er komen er nog meer bij!"

Marianne: "Als zo'n kind geen hoop is."

"Ik heb de hele week gedacht: Wat is die dikke vis nou precies? Als ik niet opgeef, wordt mijn werk beloond. De schuur verbouwen om mijn praktijkruimte aan huis te vergroten. Dat ik Rosa een basis geef waardoor ze haar 'missie' vindt, zoals ik die vind in shiatsu. Voor mij spreekt in elk geval hoop uit het schilderij. De boot ligt al klaar en de grote vis die komt eraan!"